

Budapest

VIII., József-körút 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.**Előfizetési díj:**

Helyben és vidéken postaküldéssel 12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. felügyelő és ügyész.Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Barthos Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fábián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszerező, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.**Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.**

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetnek ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj czimén.

Beíratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.**Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.**

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. Az egyesület választmánya folyó hó 19-én délelőtt 8 órakor az egyesület helyiségében **folytatólagos** választmányi ülést tart, melyre a t. választmány felkéri, hogy minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjék.

Hatósági vizsgálat.

Egyesületünk könyveit és pénztárát a fő- és székvárosi VIII. kerület előjárósága folyó hó 4-én megvizsgálta és a számadásokat az egyleti vagyonnak 39,008 kor. 45 fillérrel helyesnek és rendben levőnek találta és pénztárkönyvünk 197-dik lapjára az erre vonatkozó szabályszerű záradékot rávezette.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 14. számában kimutatott segélyösszeg 48.300 korona

Ujabb segélyek.

2266. Kocz János, fa felvigyázó, Dobsina, a tag halála után 1000 korona.
3453. Pázmándy István, hivataloszolga, Budapest, a tag halála után 1000 »
2808. Murányi Mátyás, máv. alkalmazott, Budapest, ny. p. u., a neje halála után 300 »

Balesetsegélyek.

Lapunk 14. számában kimutatott segélyösszeg 20.676 korona 66 fillér.

Iparpártolási szövetkezés.

Irta: id. Barthos Tivadar, ny. kir. táblabíró.

Századokon át kard volt a nemzet kezében, hogy megvédje a kereszténységet a rabigától és ezalatt hátra maradtunk iparunkkal az azzal foglalkozó nemzetektől, és így észrevétlenül is lassan-lassan az ő kizsarálásainak tárgyává lett országunk. Most a fegyver pihen és mi érezzük, hogy egyoldalú gazdasági politikával ismét elmaradtunk és csak úgy remélhetjük boldogulásunkat, ha a nemzetgazdaság minden ágában előretörünk és úgy gazdaságunkat mint iparunkat fejleszteni igyekszünk, és azt mint hazafias vállalkozást lehető pártolásban részesíteni hazafias kötelességünknek tartjuk.

A magyar kormány és az eddig e célra törekvő nemes intenciói nem találkoznak azzal a hazafias fogadtatással, mely a nemes és nemzeti ügyet kötelességszerűleg megilletné, és habár majdnem beteljesült az a jövődó, mely »Magyarországot elébb koldussá és azután osztrákká« tenni tüzte ki eljárás céljának, akadt egy kis csoport, amely bár számot vet azzal, hogy országunk szegény, de még nem koldus, osztrákká pedig nem akar lenni, s habár el nem zárkozhatik annak felismerésétől, hogy nemzetünk az önségely helyett sokat vagy mindent a kormánytól vár, e helyett azt az elvet tüzte ki célul, amely a segítségben első sorban saját magára számít, de egyúttal a haza fia támogatására a társadalom minden oldaláról reménykedik.

E nagy vállalkozás kiterjed a magyar iparnak

ugy fejlesztésére mint a már versenyképes hazai iparnak pártolására is.

Az időközi kiállítások beigazolják, hogy igen sok téren versenyképesek vagyunk az ez irányban fejlettebb állásponton álló nemzetekkel, és mégis sajnos tapasztaljuk, hogy hazánkbelieink a hazai épp oly jó termékek helyett az idegent, a külföldit előnyben részesítik, és ezt a hajlandóságot az élelmes és még a nemtelen versenytől sem idegenkedő osztrákok arra használják fel, hogy hazánkat az ő gyakran silány czikkeikkel árasztják el, és így saját iparunk a mi említett kóros hajlandóságunk miatt is kellőleg nem fejlődhetik, sőt a tengődésnek van dobva áldozatul.

Csoportosulunk tehát és belevonva a szövetkezésbe minden igaz és jó hazafit, karöltve az ipartestületekkel, arra az utra léptünk, amely elébb ugyan gyengébb, de ha sikerülni fog, mindhathatósabb támaszt fog nyújtani hazai iparunk kifejtésére és tökéletesítésére.

Ha elővesszük a statisztikát, fájdalommal vesszük észre, hogy mint egy gyarmat, milliókkal adózunk a külföldnek évenként és főleg Ausztriának azokért a czikkeikért, amelyeket hazai iparunk már is oly minőségben előállítani képes; miért áldozzuk e tetemes összegeket a külföldnek? Nem méltányos és hazafias cselekedet-e eme milliókat a saját iparunk részére megmenteni, amely ilyformán áldozatul nélkül is fellendülend?

Eme célból szétküldöttük felhívásunkat a résztvevő 32 ipartestület és több jónévű hazafias intézet nevében, amelytől annál inkább várjuk a csatlakozást, amennyiben az áldozatkészségünket

nem veszi vagy csak igen szerény mérvben igénybe és csak azt kívánja meg, ami úgy is lelkünk vágya és ha elérjük, nemes büszkesége és nemes kötelességünk, hogy hű és hálás fiai legyünk szegény imádtott hazánknak.

Egyelőre tehát ne vásároljunk csak hazai terméket és utóbb törekedjünk arra, hogy a hazai ipar termékei mentől tökéletesebben lehessenek vásárra hozhatók.

Sztambul pusztulása.

— Egy régi könyv jóvendölése. —

Az európai civilizáció terjedésének Keleten és a nagyhatalmak folytonos beleavatkozásának az egykor oly hatalmas török birodalom belső ügyeibe, csodálatos hatása van a fanatikus és évszázados szokásaikhoz és erkölceikhez mereven ragaszkodó mohamedánokra. Azzal a fatalisztikus megadással, a mely az izlám hiveit jellemzi, nyíltan hirdetik, hogy elérkezett az idő, a mikor Allahnak rendelete szerint elkövetkezik az izlám-vallás birodalmainak összomlása és Sztambulnak és a kaiifák egykor virágzó és hatalmas városainak elpusztulása. Megerősíti ezt a meggyőződésüket egy régi jóslat, a mely állítólag a kalifák idejéből származik s a mely megjelöli az időt is, a mikor a török birodalom az egész világot megrázkódtató események között össze fog omlani.

Egy orosz ujság, a Ruszkia Vjedemoszti, a moszkvai egyetem tanárai által szerkesztett lap egyik legutóbbi számában ismerteti azt a könyvet, a melyben e jóslások foglaltatnak. E lap egyik munkatársa Szíriában akadt rá a könyvnek egy példányára. A czime Algifr, a mi annyit jelent: Jóslások a népeknek általában és különösen az ozmán népnek jóvendőjéről. Ez a különös könyv, a mely számtalan változatban van elterjedve a mohamedánok között, valószínűleg perzsa eredetű. A jóslások ugyanis különösen csillagászati jelekre vonatkoznak s a csillagokból való jóvendőmondás különösen a siitáknál volt elterjedve. A muzulmánok azt mondják, hogy a könyvet a hires Ali, Mohamed unokatestvére, a negyedik kalifa írta, míg a törökországi katolikusok, a kik szintén ismerik, egy középkori pápának tulajdonítják.

A jóslás bevezető sorai ezek: Abban az esztendőben, a mikor Szent Márkus ünnepe husvét második napjára, Szent Antal ünnepe pedig pünkösöd második napjára esik, a világ Istenhez fog segítségért kiáltani, megriadva a borzalmas eseményektől, a melyek történni fognak. A lilium (a franczia király) »az oroszán« (Velence fejedelme) ellen fog vonulni, de az »ember fia« (a muszka cár) hatalma alá fogja vetni az egész világot és megszámlálhatatlan sereggel fog Velence fejedelmének segítségére sietni... Ugyanabban az esztendőben keletről fel fog támadni a sas (a német király). És borzalom lesz az egész földön és a frankok földjén (Európa) ki fog törni a háboru, a melynél rémesebb nem volt még soha. A lilium el fogja veszteni a koronáját, a sas fogja azt fölemelni és az ember fia fogja vele a homlokára övezni. A háboru négy évig fog tartani és az egész világot szomorúságba fogja dönteni. A nagy föld (Palesztina) és a világ fővárosa (Sztambul) el fog pusztulni. Az oroszán fia, a kit a lilium foglyul fog ejteni, ismét kiszabadul fogságából és megmér-

hetetlen csapatokkal és lobogókkal be fog vonulni az igéret földjére. A szent föld valamennyi városa zokogástól és jajgatástól fog visszhangzani. A keresztény meg fogja gyilkolni az izlám hiveit és kaval hónapjában a török uralomnak vége szakad. A török sereg elmenekül Damaszkuszról s vele megszűnik azon a vidéken a török uralom, a mely azután Mekka körül fog összehuzódni.

Az Algifr aztán sorra elbeszéli az eseményeket, a melyek be fognak következni, a könyv végén pedig elegikus költemények vannak, a melyekben a próféta siralmasan panaszkodik annyi virágzó város elpusztulásán. Az Algifr elmondja azt is, hogy minő jelek előzik meg a nagy katasztrófát s e jelekből következtetik a mohamedánok, hogy a katasztrófa ideje elérkezett. Már az ifju tékozló lesz, mondja a könyv, a pohár tul fog áradni a dőzsöléstől, a papok közönséges fecsegők lesznek, a birák ajándékot fognak elfogadni, a miniszterek kereskedők, a mullah-ok farkasok, a hivők kutyák lesznek. A szultán nem fog mással törődni, mint élvezetekkel s a nagyvezér csak a kényelmével. Az égen üstökösök fognak megjelenni, földrengések fogják a katasztrófát megelőzni. De legfontosabb jel a Mars bolygó kritikusi állása. Vigyázz a Marsra, te, ki ismered a történelmet, így kiált föl az Algifr írója.

Vannak azonban más jelek is. A mikor sok vasat fognak fölhasználni, mondja az Algifr, ez azt jelenti, hogy az idő közeledik. Oh Mahomet! Különösen félj az ugató kutyától és a kukorékoló kakastól. S a török hivők rémülettel látják, hogy Szíria földjén vassínek fektetnek le s ezzel odaérkeztek az ugató kutyák, tudniillik a táviró és a kukorékoló kakas vagyis a lokomotivok.

A kisázsiai és szíriai mohamedán lakosság fanatizmusának jellemzésére az orosz író elmondja a következő esetet: Homs városától nem messze, Damaszkus és Hama között van egy mauzoleum, a melyben az első kalifák idejében élt mohamedán vezér lakik. A kit a szíriai mohamedánok szentként tisztelnek. Néhány hónappal ezelőtt az ott élő orosz ortodox keresztények Oroszországból egy harangot kaptak, a melyet templomukban akartak elhelyezni. A mohamedánok azonban nem akarták megengedni, hogy a harang zugása szentjüknek nyugalmát megzavarja. Éjnek idején tehát a keresztények ajtóira a következőket írták: Szokásunk megfojtani a keresztényeket és lerombolni a templomaikat. Meg fogjuk gyilkolni a nagy pópát is.

A keresztények megijedtek s bár Beliaev damaszkuszi orosz konzul is közbelépett, a harangot visszashállították Oroszországba. Most, hogy a damaszkuszi vasutat megnyitották, a vonatok zakatolása és lokomotivok füttye újra megzavarta a szent álmát. Hire terjedt a mohamedánok között, hogy a szent megszólalt s csakugyan a mauzoleum belsejéből panaszos emberi szavak hallatszottak. A hamai hatóság erre bizottságot küldött ki s a bizottság a mauzoleumban egy öreg embert talált, a kit a török papok néhány piasztérért fölfogadtak, hogy betanult mondásaival a fanatikus népet a keresztények ellen ingerlje és izgassa.

De ez a leleplezés sem használt semmit, mert a fanatikus mohamedán hivők szentül meg vannak győződve, hogy a közel jövőben be fog következni Sztambul pusztulása, a mint az Algifr-ban meg van írva. És vajjon ki kételkednék benne?

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A mexikói Krözus. Mexikóban él egy ember, aki gazdagabb, mint az egész állam. Pedro Alvarado a neve az irigylésre méltó embernek, aki igen jöszivű lehet, mert följánlotta hazájának, hogy kifizeti összes adósságait. Ezt természetesen a mexikói kormány nagyon szívesen el is fogadja. Alvarado különben, mint a legtöbb milliárdos, igen különc ember. Két év előtt még koldus szegény bányász volt, de a szerencse gazdag heglánczba vezette, ahonnan rövidesen a milliók százainak lett ura. Hanem azért ma is olyan egyszerűen él, mint bányász korában. Nagy vagyonát azonban jól őrzi. Minthogy nem bizik a világ semmiféle bankjában sem, katonailag fölszerelt testőrséggel vétette körül a házát, ahol kincseit fölhalmozta. A zsebében állandóan fél milliónyi készpénzt hord s tiz fegyveres őrrel kísérteti magát, bármerre megy. Nagy gyönyörűsége azonban nincs a vagyonában, mert örökösen attól kell tartania, hogy meggyilkolják.

Uncle Sam jégsekrenye. Ezzel a jelzővel diszitették fel az amerikaiak Alaska hóborított aranyhegyeit. Egy utazó, aki két évi ott időzést után most tért vissza Alaskából, érdekes dolgokat mond el arról a földről, ahová 1800 mértföldnyi jég és hómezőn át juthat a postás és 40 koronába kerül egy levélnek az oda szállítása. Nyáron elég forgalmas az élet ott az aranyhegyek közt, tömördek tingeltangel, kártyabarlang, táncztereméskorcsma áll az aranyások rendelkezésére; és van sok vidám hölgy is a mulattatásukra, többnyire szökevény asszonyok, kalandos természetű színésznők, nagyvási mániába esett cselédnők, akik valamenyen azt hiszik, hogy milliómos férjre akadnak a havas Eldoradoban. Hanem amikor november 5-én elindult a művelt kontinens kikötőjéből az utolsó gőzös Klondyke partjai felé és ezzel a gőzössel megszakad az összeköttetés az aranymező és a civilizáció között, a beállott tél közepén magára hagyottan, elszigetelve fekszik a völgyek közt az aranyások telepe, senki oda és senki onnan nem mehet. Az argonauták szomorúan szorulnak össze, mint a kitagadottak, számukra megszűnt létezni a világ, nem látnak mást, csak a néma sikságot, a kopár hegyeket körülöttük, amelyeket ölnyi magas hóval borít a kegyetlenül fagyos tél. Karácsony táján némán komor minden ember s nincs az a szívtelen kalandor, aki utolsó darab szalonáját, utolsó aranyporát oda nem adná, ha hirt hallana a szülőföldről. Ujesztendőre elindul Seattle kikötőjéből a privát posta, hogy leveleket vigyen az aranymezőre. Ezt a magánpostást semmiféle támogatásban az Egyesült-Államok postája nem részesíti. Sajat koczkatára viszi a leveleket, amelynek vékony papírra kell írva lenniök, hogy bele lehessen varrni a vivő kabátjának bélésébe. Ez a postás úgy van öltözve, mint az eszkimók, a bőrsüvegétől a mokassinzipőjéig. Az övében kés, oldalán puska, a zsebében pedig annyi gyertyagyufa, amennyi csak beletér. Így indul el a lakatlan, sivar hóföldöken, 1800 mértföldnyi útjára, ahol száz halál leselkedik rá. Még jó, ha hócipőiben át tud gázolni jó darab földet, de útját számtalan apró hegyipatak állja el, amelyeken a legnagyobb fagy sem alkot jégkerget. Ilyen patakok előtt a postásnak le kell vetkőznie, ruháit

csomóba kötve átdobja a tulsó partra, ő maga pedig beleveti magát a jégnél hidegebb vízbe. A tulsó parton aztán tovább gázol a mély hóban. Semmiféle állat nem viheti a hátán, utja egy részét szánkóba fogott kutyákkal teheti ugyan, de mivel járművét később el kellene hagynia, inkább gyalog megy. Képzeltető, hogy nem olcsó dolog ilyen módon szállított levélnek a díja: 40 korona. Hanem ez sem sok, ha a tömördek veszélyt tekintjük, amely a kézbesítésig a messenger boyt lépten-nyomon kíséri.

A köszénrétegek képződése. Williamson tanár a »British Association« egyik közelebbi ülésén tartott felolvasásában következőleg adta elő a köszénrétegek képződését: Bár a nép általános hiedelme földünket mindenkor az állandóság és változatlan megtestesülésének tartotta, fölösleges talán mondanom is, hogy e hiedelem a legnagyobb tévedésen alapul, mert bizony a mi öreg föld-anyánk a legállhatatlanabb és legváltozékonyabb teremtés volt, melyet valaha ismertünk, teljes életében. Ma is megtörténik, hogy némely vidéken, például a tűzhányó hegyek szomszédságában a föld, illetőleg a talaj, folytonosan fölfelé emelkedik, ellenben másutt, például a brány-(korál-)lepte tájakon szakadatlanul, bár alig észrevehetőleg, süllyed lefelé. Így volt ez a legrégebbi korszakokban is. A köszénrétegek, úgy látszik, hogy az utóbb említett, vagyis oly vidéken halmozódtak egymásra, melyek szakadatlan süllyedésben voltak és addig-addig süllyedtek mind mélyebbre, míg végre a tenger felszínénél is alabbra jutottak. Az ily területeken aztán addig halmozódott föl a sok sár és iszap, míg a tenger tükrevel ismét egyenlő magasságra emelkedett és ekkor állt elő az a különös valami, mely a köszénanyag képződéséhez már előlegesen multhatatlanul szükséges volt, t. i. az ugynevezett kék sárreteg. Hogy ez a kék sár honnan és miért került oda, maig sem tudják a tudósok; de annyi kétségtelen, hogy valamint a kerti növények alkalmas és kedvező talajt igényelnek arra, hogy gazdagon tenyészhessenek, épen úgy ez a kék sár is legalkalmasabb és legkedvezőbb talajnak mutatkozott arra nézve, hogy abban a köszénkorszak roppant rengetegeit alkotó növények legnagyobb része buján tenyészszék. E titokszerű kék iszapban csiráztak ki és vertek gyökereket ama növények láthatatlan termő porai vagy magvai, melyekből azután a köszén előállott, míg végre az iszapos talaj nagyszerű és majdnem forró-övi rengetegekké változott át. A mint az erdő mind jobban terjedt és nőtt, a himporok vagy magvak lehulltak a fákról, valamint a hervadt levelek és leszáradt ágak is, melyeket később maguk a kihalt törzsek követtek; így tehát tömördek növényi anyag halmozódott rakásra ez őserdők helyén. E növényi anyag idők folytával újból a tenger színe alá süllyedett, s ott előbb tözeggé, azután köszénné változván, az így képződött réteg fölé ismét ama bizonyos kék iszap kerekedett, a melyen aztán megint új erdő állt elő, mely szintén osztozott elődei sorsában. A természet sohasem nyugvó őserőinek e folytonosan teremtő és romboló működése mindaddig ismétlődött, míg végre az említett különböző anyagok lassanként, ki tudja, hány millió év alatt, oly szikla- és köszénrétegeket képeztek, a melyeknek vastagsága három, négy vagy öt lábtól egészen nyolcz- és tizezer lábíg váltakozik.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Ébredés.

Valami van a levegőben!
 Sok elvetett mag kikelőben.
 Népmilliók min dolgoznak:
 — Uj képet adni a világnak
 S lejáratni a régi rendet,
 Mit durva jog s önkény teremtett —
 Im lassan létesülni látom . . .
 Valami készül a világon!

Tavaszz szellője száll a légben,
 Mosolyg az ég s föld örömeiben.
 Millió alakban támad élet
 S mit azt hívénk, hogy semmivé lett
 S a tél fagyától holtra vála,
 Im kél az uj idő szavára:
 Tisztult erények dus vetése . . .
 Eljött az eszmék ébredése!

Mint hosszú, rémes éjszakában,
 Sivár, kiellen pusztaságban
 Bolyongó, éhgyötörte vad:
 A népek lelke felriad
 S a hosszú éjben elgyötörve,
 Unott bilincset összetörve
 Magából jót s gonoszt kivet
 S teremt uj földet és eget.

Csapásra kész az eszme szárnya;
 Csak mintha még egy jelre várna,
 Hogy felröpüljön végtelenbe
 S az Alkotóval állva szembe
 Oda kiáltva vak dühében:
 »Ott lenn embernek lenni székgyen!
 Ne türd tovább a szolgaságot!
 Teremtsd meg ujra a világot!«

Nagy dolgok vannak készülőben,
 Lesz a halálnak dolga bőven!
 Rommá leend sok ezred álma
 Előbb, mint az ég földre szállna.
 Feltámadásnak int idője,
 Melyik igaz remegne tőle?
 Egy uj világ titkába látok . . .
 Ébredjete! Azért kiáltok.

Szalay Károly.

Elveszett a . . .

Elveszett a Balogh András kutyája . . .
 Balogh András maga indul utána,
 Kilencz határt végig megyen miatta,
 Szégyenszemre talán el is siratja!

Balogh András, ilyen csudát ki látott,
 Egy kutyáért járja kend a világot?

. . . Járom! mordul Balogh András sötéten,
 Elemésztöm, csak valahol elérjem!
 Nagyot sóhajt . . . s tovább ballag kutatva
 . . . Feleségem után mönt a czudarja.

Erdélyi Lajos.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.

(Folytatás.)

MÁSODIK RÉSZ.**Az elhagyatott.**

Első fejezet.

Egy vers a szentírásból.

Hét hónapja telt már, hogy a lég hajótörtjei a Lincoln-szigeten voltak. Bár egyes rejtelmes tünényeket nem is tudtak magoknak megmagyarázni, de emberi nyomokat nem találtak sehoh, s azért meg voltak győződve, hogy rajtok kívül ember nincs a szigeten. Most a pekari-malacz testében talált puskagolyó ellenkezőt látszott bizonyítani. A társak a legnagyobb bámulással állották körül, midőn Pencroff azt, szájából kivéve, elébök tette.

— Bizonyos vagy benne, — kérdé Cyrus — hogy a malacz nem volt több három hónaposnál?
 — Bizonyos; még szopott.

— Tehát három hó óta lövés történt a szigeten; s mivel nekünk tüzelő fegyverünk nincs, vagy lakik rajtunk kívül valaki, vagy legalább járt itt a szigeten. Európai-e vagy maláj? barát-e vagy ellenség? azt el nem dönthetjük. Szintoly kevéssé: a szigeten van-e még, vagy eltávozott innen? De a kérdés sokkal fontosabb, hogysen iránta bizonytalanságban volna szabad maradnunk.

— Csakhogy a legnagyobb vigyázattal kell eljárunk, — jegyzé meg a hirlaptudósító.

— Ugy van, — felelé Cyrus; — mert lehet, hogy maláj kalózkod, a világon a legveszedelmesebb emberek járnak a szigetre.

— Talán — veté közbe Pencroff, a tengerész — legjobb volna hajót épitenünk, melylyel a folyón, sőt a partok körül a tengeren is szabadon járhatnánk, szükség esetében menekülhetnénk is.

— Az eszme jó, de kivitele sok időt kíván.

— Igen, ha rendes tengeri naszádot akarunk; de kisebbszerüt, fakéregből, felelek, hogy öt-hat nap alatt el tudok készíteni.

— Öt nap alatt? Áll; erre fölhatalmazunk.

Másnap hajnalban Pencroff munkához látott. Erős fakéregből lapos, de azért a folyói használatra teljesen alkalmas, sőt kisebb s csendesebb vizen a partok körül is használható csónak összeállítása csakugyan nem volt lehetetlen. A fakéreg-szeleteket erős zsineggel, melynek (farostok szálaiból) bővében voltak, könnyen összevarrhatta, azután erős faszegekkel egybe eresztette. E végből olyan fanemeket kellett kiválasztani, melyeknek aránylag vékony és könnyű, de mindazáltal erősen szívós a kergők, hogy megállja a varrást és az összeszőgezést. Szerencsére a közelebbi vihar egy csomó duglas-fát döntött ki, s így a legkitünőbb kéreganyagot csekély fáradsággal meg lehetett szerezni.

Mig a tengerész, a mérnök vezetése, tanácsa és segélye mellett e munkával foglalkozott, Spilett és Harbert sem henyéltek. Ők voltak a telep élelmezéséről való gondoskodással megbizva. E végből mindig vadászatra jártak, s a növény- és állatvilágot vizsgálták és tanulmányozták: mi volna bele használható és élvezhető.

Egy izben a Mercy-folyó partján egy szálás erdőben jártak, melyben kétszáz láb magas kauri fenyők nőttek, közülök némelyiknek sudara kimagaslott az egész vidék fölött. Az ép oly bátor, mint ügyes Harbert egy ily kauri-fa tetejébe felmászva, onnan körültekintett az egész vidéken s meglátta onnan a szigetnek még általok be nem járt részét is, de ott sem látott semmit, a mi emberek jelenlétére engedett volna következtetni. Egy percze mégis úgy tetszett neki, mintha az erdő sűrűjéből vékony füstöt látna fölemelkedni, de a következő perczen az is eltűnt, és meggyőződött, hogy az csalódás vagy képzelődés volt.

Másnap (október 28-ika volt — a déli földgömbön a mi májusunknak megfelelő időszak) egy más érdekes esemény tartóztatta föl. A tenger partjától nem messze, s a gránitháztól mintegy két mérföldnyire egy cheloniát, óriási nagyságu és sulyu teknősbékát találtak. A mydasus fajhoz tartozott, melynek teknője zöldes színéről nevezetes. A ropant állat lassan mászott a tenger felé.

— Segítség Nab! — kiálta Harbert a vele volt négernek.

— Ejnye, be pompás volna megfogni! — mondá ez.

— Semmi sem könnyebb, ha sikerül a hátára fordítanunk, akkor nem tud visszafordulni, aztán elmegyünk, ide hívjuk Pencroffot is a talicskával, s haza visszük; bizonyos, hogy nem szalasztjuk el, mert nem tud lábra állani.

Ezzel a lassan czammogó állatnak utána szaladtak, s botjaikat hasa alá vetve, egyszerre adott erős lökéssel sikerült a hátára fordítaniok.

Nagyobb biztonság okáért, hogy el ne szökhessek, néhány nagy kövel is kiékeltek az állatot, s azzal elsiettek, hogy Pencroffot segítségül hívják.

Midőn két óra múlva mind a hárman arra a helyre visszaérkeztek, ahol az állatot hagyták volt; nagy meglepetésükre az nem volt ott többé. Meg sem tudták magyarázni maguknak e csodálatos történetet; de Cyrus, amikor elbeszélte neki, könnyen megmagyarázta.

— Mennyire lehetett az a hely a tengertől? — kérdé.

— Valami tizenöt-husz lábnyira.

— S apály volt ugye?

— Az.

— No hát, időközben volt a dagály, és a tenger addig a pontig ért. A szárazon nem tud visszafordulni a teknős béka, az igaz; de a vízben uszva visszafordul. Ez az egész.

— Oh, be ostobák voltunk! — kiálta föl Harbert.

— Én is azt akartam mondani — jegyzé meg Pencroff.

Azonban a kéreg-naszád csakugyan elkészült az ígért időre. Nem is hagyott fenn semmi kívánni valót, sem kényelemre, sem szerkezetre s erőre nézve. Kivált vízbe eresztve, amint abban jobban megdagadt, a varrásoknál és szegezéseknél oly szorosán tartott, hogy semmi víz sem szivároghatott bele, vagy amint Pencroff magát kifejezte: nem volt több víz a hasában, mint egy részeges embernek.

(Folyt. köv.)

A spanyol vérbiróság előtt.

— Történeti vázlat —

(Vége.)

— Szomorú, — mondá a herceg tompa hangon — hogy önt, Sterebeck Adolf, itt kell látnom, mint a király ellenségét.

— Én soha se voltam ő felségének ellensége, — válaszolt a lovag nyugodtan és méltósággal — ha menekültem, tettem azt azért, hogy az igazságtalan birák kezébe ne essem.

— Már az által is vétkezik, hogy kételkedik ő felsége biráinak igazságszeretetében — mondá a herceg. — No de elég, hogy ön a gueux-ökhöz tartozik, vagy tán nem tartozik?

— Igen, a gueux-höz tartozom — volt Sterebeck felelete.

— Tovább! mondá a herceg spanyolul Vargashoz.

Ez köhintett s elkezdé a vádlevelet olvasni. Ez is úgy hangzott, mint minden ily vádlevél. Ellenséges érzeim a királyi ház iránt, részvét a gueux ökö szövetségében, az eretnokségre hajlandóság stb.

— Mit felel erre a vádlott? — kérdé Vargas.

— Semmit mást, mint azt, hogy a vád, mintha én a királynak ellensége volnék, nem igaz. Én a zsarnokság poroszlói és hóhérai ellen vontam ki kardomat, — ugyanazt a kardot, mely Saint-Quentin mellett a királyért harcolt.

Alba kezével intett. »Kopott mentség« — mondá — »tovább, Vargas.«

Most Tempisre került a sor. Őt csak eretnokséggel vádolták.

— Itt van az én erős váram — kiáltá a lelkes, fölemelve a bibliát. — Valamint az, kit a ti elődeitek egykor tűzhalállal fenyegettek, úgy kiáltok fel én is: Czáfolyjátok meg, ami e könyvben foglaltatik, és én vezekelni fogok; de ha igaz dolog, amit ez hirdet: akkor nincs oly fejedelem a földön, a kinek hatalma volna megtiltani, hogy ezt az igaz dolgot hirdessük.

— S te mégis a hatóság akaratával daczolva jössz az országba, — mondá Alba, rettentő tekintéssel mérve a papot, — holott az a könyv ott a kezében azt mondja: Engedelmeskedjél a felsőségnek, melynek hatalma vagyon te feletted!

— Istennek inkább engedelmeskedjétek, mint az embereknek — válaszoló Tempis.

— Halljátok, bírák — kiálta Eliánus, a domonkosrendi szerzetes — halljátok, mit beszél! Ezek azok a szavak, melyekkel ő lázadást hirdet. Ő egyike a leggonoszabbaknak. Hallottam a genti réten, midőn álruhában bejártam e szerencsétlen vidéket. Legyetek szigorúak iránta, és az iránt, a ki menekülésére segédkezet akart nyújtani.

— Ha azt az urat gondolja ön — mondá Tempis Sterebeckre mutatva — akkor nagyon téved. Én nem ismerem. Csak tegnap találkoztunk s én a nélkül léptem az ő házába, hogy tudtam volna, ki ő és honnan jó.

A bírák mögött e pillanatban egy rut fő bujt elő s utána egy második. Egy férfi és egy asszonyfej. A mint Sterebeck megpillantá összerázkódott az irtózáttól s Anna hátrahanyatlott, támaszt keresve kezével. A dajka fogta meg a hideg kezét. Sterebeck és neje felismerték azt a Klaus Ryssett a ki mindenét nekik köszönhette.

— El vagyunk veszve — suttogá a lovag — a gonosz szolga lett az árulónk.

Ez alatt Vargas felolvasta a Tempis elleni vádlevelét. Midőn befejezte, felállt del Rio, és szólt:

— Kegyelmes uram — s ekkor Albához fordult — ez a derék ember most tett vallomást a lovag és neje ellen. Az eretnek pap hazudott, mert a tanu együtt látta őket belépni Sterebeck házába. Hallotta úgy beszélni őket, mint régi jó barátokat. Elianus, a jámbor szerzetes is bizonyíthatja, a mit a tanu vallott.

— Valóban úgy van, — mondá Elianus, — én vele voltam, mikor ők ketten megérkeztek.

— Gazember! — mennydörgé Sterebeck — várj rá, megkeserülöd még te azt! Menedékhelyet adtam neki, mikor a képrombolók agyon akarták verni; — s most ő az árulóm. Micsoda tekintéllyel bírhat az oly bíróság, Alba herczeg, mely ily tanukra hivatkozik?

— Ön szidalmazza a király bíráit — mondá Alba felállva helyéről — a vádat nem képes ön meggyengíteni. Bíró uraim, akarom, hogy a vádlottak megbűnhődjenek.

— Kegyelem! — kiálta Anna leborulva — kegyelem neki!

— Gondoskodjék inkább gyermekeiről és saját magáról, — mondá a herczeg; — bírák, várom az ítéletet.

A mint a herczeg kimondá, hogy »akarom!« a bírák nem mertek ellenszegülni. »Fogság a legközelebbi terminusig.«

Ez a legközelebbi terminus nem volt más formalitásnál, melyet azért gondoltak ki, hogy a bírói ítéletnek igazságosabb színezetet adjanak. De nem volt az egyéb, mint lépcső a vérpadra.

Mindnyájokat elhurcolák a városház börtönébe. Még különös kegyelemnek volt vehető, hogy együtt maradhattak, s hogy elítéltetésükig Jan hordhassa élelmüket hazulról. Elég hamar megszokták a börtönt. Ügyvédet kerestek védelmükre, de olyan vakmerő ember nem találkozott.

Hetek multak így. Egy este, a mint Sterebeck és neje ott ültek a börtön ablakánál, s a mint az őrjárat épen elhaladt: látták, hogy egy őrszem néma jelekkel magára akarja vonni figyelmüket, aztán lebecsátja hosszú dárdáját s annak hegyére egy darab papírt tűz, melyet felnyújt az ablakig. A lovag megragadja a papirost, mire a katona újra elkezdte egykedvű fel s alá járását.

Az elfogottak azonnal elkezdtek vizsgálni a papirszeletet. A következő sorok voltak rajta, francia nyelven:

»A St.-Quentin melletti csatában én, Ruiz la Roude, sulyosan megsebesülve elbuktam. Az ellenség felém rohant s már éreztem dárdáik hegyét a mellemen, midőn egy lovag oda érkezett, félrehárítá a fegyvereket, megmentett s elszállított a csatából. Kigyógyulva, megtudtam, hogy életem megmentője Sterebeck, Egmont gróf seregének egy tisztje. Megmentőmet csak akkor láttam újra, mikor a vérbírótság elé állították s e pillanattól gondolkozom, hogyan fizessem neki vissza, a mit értem tőn. Ne gondolkozzék sokat. Ma éjjel a börtönajtó nyitva lesz. A folyosón csak két őrszem álland, azok egyike én vagyok, a másik jó barátom. Használjátok fel az időt, holnap már minden késő. Ha kiértetek a házból, forduljatok jobbra a St.-Severin-utczába. Ott lesz Ján, a ki a többiről gondoskodik. Siessetek s meg se lássatok, ha órállomáson leszek.«

A lovag meghatva bocsátá le kezét, melyben a levelet tartotta.

— Emlékszem az emberre és még két társára abból a csatából. Megkísértjük a menekülést.

— Hátha ez csak csel, melylyel meg akarnak ejteni? — kérde Tempis.

— Én bizom benne, — mondá Sterebeck határozottan — készüljete.

A porkolóh behozta az estelit. Nagyon sietni látszott ez alkalommal.

— Az önök szolgájának ma sok dolga volt — mondá — azért hozom most én a vacsorát Isten önökkel!

E szavak után titkosan intett az ajtó felé, a mit a lovag észrevett. Az ajtót behuzva maga után, hosszasan csörömpölt a kulcsokkal; de Sterebecknek úgy tetszett, mintha nem csukta volna be a zárt.

— Helyesen van, — mondá, — Isten segítségével talán megszabadulhatunk.

Egy darabig vártak. Akkor aztán a lovag intett, hogy készüljenek. Maga elől indult, utánna neje a gyermekekkel és a dajkával s végül Tempis. Az ajtó csakugyan nyitva volt. Végig haladtak a hosszú folyosón. A megvilágított folyosó végén állt az őrszem, s halkan intett kezével. Ez lehet Ruiz. A másik ór a fal felé fordult s észre se látszott venni a menekülőket. Még csak pár lépés s künn voltak a kapun.

A városház földszintje, mely eredetileg nem volt börtönnek szánva, hanem csak hamarjában rendezték be annak, — zsufolásig tul lévén tömve a többi börtönök — egy kis zsák-utczába nyílt. Egy őrszem is elég lett volna e helyen.

Most kiléptek a szabadba. Az utasításhoz képest jobbra fordultak a Severin-utczába. Alig haladtak öt lépést, midőn egy ember utjokat állotta.

— Árulás! — suttogá Tempis.

— Ján! kiálta Sterebeck örömmel, felismerve hű szolgáját.

— Én vagyok, jó uram! — válaszolt Ján. — most csak siessünk, egy szót se, előre!

Sietve haladtak tovább. A fordulónál két kocsí várakozott rájuk, azokba beszállak. Ján a bakra ült, míg a másikra magával hozott nejét ültette.

— És most Isten nevében! — kiálta kibontva

ostorát s a két kocsi megindult. A jó erős lovak ragadták, mint a szélvész.

Igy jutottak el a csatorna hidjáig.

— Itt ki kell szállni — mondá Ján, megalitva a kocsit. Valamennyien engedelmességek s gyalog haladtak a szolga után, ki egy fahidon vezette őket keresztül, egy rájuk váró hajóra.

Mindnyájan beszálltak. A lovak keblére ölelte nejét, gyermekeit. Tempis hévvel szoritá meg kezét, aztán könybe lábadt szemét törle meg. Anyjára gondolt, ki azóta bizonynyal elhunyt, a nélkül, hogy még egyszer megláthatta volna fiát.

Éjfél tájban megindult a hajó a menekülőkkal s elvitorlázott az északi tenger felé. Tíz nap mulva Hessels kapitány kikötötte a »Dorothea« hajót az angol partokon.

A lovak Jántól tudta meg, hogy egy spanyol katona volt az, a ki őt felkereste, vele a szökési tervet közölte s őt a kocsikkal a kijelölt helyre rendelé. De csak is ennyit tudott mondani. Hogy mi módon sikerült egykori megmentőjét kiszabadítani s mi eszközöket használt terve kivitelére: az soha sem jutott tudomására. Mert midőn később, jobb időben újra megláthatta hazáját a Sterebeck család: Ruis la Roude nem volt található sehol s a lovaknak soha nem sikerült megmentője nyomát feltalálni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Suhajda Gyula, Túrje, 5 korona 85 fillért; *Rosenheim István, Sárvár*, 6 korona 25 fillért; *Bécsy Vince, Ivanec*, 6 korona 60 fillért; *Moldoványi Ferencz, Kiszács*, 6 korona 60 fillért; *Csáky István, /rad*, 7 korona 35 fillért; *Várady Samu, Bánréve*, 7 korona 40 fillért; *László Ferencz, Kolozsvár*, 8 korona 90 fillért; *Szelkó János M.-Hosszurét*, 9 kor. 90 fillért; *Zsebők István, Ács*, 10 korona 10 fillért; *Magyar Mihály, F.-Litke*, 10 korona 20 fillért; *Gyuricza Antal, Bihar-Püspöki*, 10 korona 20 fillért; *Kerjész Márton, Piski*, 10 korona 80 fillért; *Tóth József, Ipoly-Pásztó*, 11 korona 40 fillért; *Szalmuiter József, Kismarton*, 11 korona 40 fillért; *Cseh Sándor, Uj-Péteri*, 12 korona 70 fillért; *Lovass János, Nagy-Károly*, 13 korona 10 fillért; *Rác Ferencz, Kiszács*, 13 korona 15 fillért; *Doór Ferencz, Alsó-Árpás*, 13 korona 55 fillért; *Kemény Pál, Budapest*, 13 korona 55 fillért; *Gáspár Vilmos, Csakova*, 13 korona 60 fillért; *Berzényi Nándor, Murány*, 17 koronát; *Schmelhaus Emil, Gány*, 17 korona 36 fillért; *Löcsey György, Tövis*, 17 kor. 96 fillért; *Galba Mátyás, Lipótvár*, 18 korona 50 fillért; *Bartók Béla, Oroszka*, 19 korona 40 fillért; *Tóth Sándor, Budapest*, 23 korona 9 fillért; *Dániel Sándor, Banicza*, 23 korona 65 fillért; *Gottrich Márton, Vecsés*, 25 korona 32 fillért; *Sándor Márkus, Budapest*, 30 korona 46 fillért; *Egyházy János, Esztergom*, 31 koronát; *Schiller Miksa, Breznóbánya*, 32 korona 70 fillért; *Vécsei Vilmos, Budapest*, 39 korona 34 fillért; *Guttman Ignác, S.-A.-Ujhely*, 42 korona 30 fillért; *Vécsei Frigyes, Budapest*, 51 korona 58 fillért; *Sternthal József, Budapest*, 55 korona 63 fillért; *Zsigó György, Nagy-Várad*, 63 korona 93 fillért; *Polgár Sándor, Fiume*, 69 korona 65 fillért; *Csikesz Géza, Budapest*, 207 korona 91 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. *Vizsolyi Gyula, B.-Csaba*, szeptember óra; *László János, Decs*, november és december hónapokra; *Bicsán János, Jablonicz*, december óra; *Harmati István, Nagy-Károly*, február óra; *Bálint Ferencz, Szill-*

Sárkány, február óra; *Mudrony Gábor, Szatmár*, február óra; *Csögér Mikiós, Szepsi*, február óra; *Schill Károly, Lövő*, február óra; *Kristory Andor, Budapest*, február óra; *Schmidt János, Nagy-Röcze*, február óra; *Baga József, Maros-Bogát*, február óra, főlősleg 3 korona; *Maic Zivan, Zimony*, február és márczius hónapokra; *Dobos Ferencz, Kis-Czell*, február és márczius hónapokra; *Dudás György, Zombor*, márczius óra; *Skvorac János, Doberlin*, márczius óra; *Rígasz András, Jernye*, márczius óra; *Kakuszy Antal, Karánsebes*, márczius óra; *Praxl Antal, Budapest*, márczius óra; *Razga János, Budapest*, márczius óra; *Józsa Bertalanné, Budapest*, márczius óra; *Hatvani József, Csap*, márczius óra; *Kézdí Mihály, Segesvár*, márczius óra, főlősleg 2 korona 60 fillér; *Tolmáts István, Budapest*, márczius óra; *Görög Mihály, Körösmező*, márczius óra; *Katona József, Derecske*, márczius óra; *Simon Ede Dániel, Perjámos*, márczius óra; *Brodák Ferencz, Szt.-István*, márczius óra; *Hegyi Endre, Kis-Czell*, márczius óra; *Molnár Ferencz, Fogaras*, márczius óra; *Deutsch Ármin, Fogaras*, márczius óra; *Kancz Ferencz, N-Dömölk*, márczius óra; *Török István, Piski*, márczius óra; *Rentka István, Budapest*, márczius óra; *Koch Károly, Monosbél*, márczius óra; *Tormássy Ferencz, Kaposvár*, márczius óra; *Veres Ádám, Budapest*, márczius óra, főlősleg 3 korona; *Vadnai Lajos, Királyháza*, márczius óra; *Weisz Vilmos, Zágráb*, márczius óra; *Barabás Károly, Belovár*, márczius óra; *Rozner Lipót, Veréce*, február, márczius és április hónapokra; *Gregorcsek Oszkár, Ó-Kanizsa*, február, márczius és április hónapokra; *Ehrenfeld József, Komárom*, február, márczius és április hónapokra; *Wentzel Márton, Nagy-Kikinda*, február, márczius és április hónapokra; *Értékes Lajos, Duna-Pataj*, márczius és április hónapokra; *Dobó József, Budapest*, márczius és április hónapokra; *Lőrinczy Károly, Szatmár*, márczius és április hónapokra; *Horváth Ferencz, Fenes*, márczius és április hónapokra; *Bartosics József, Pozsega*, márczius és április hónapokra; *Csernus Károly, Budapest*, márczius és április hónapokra; *Jánoscsák János, Kassa*, márczius és április hónapokra; *Dobos Lajos, Arad*, márczius és április hónapokra; *Szabó Lajos, Felső-Tömös*, márczius és április hónapokra; *Nagy Ferencz, Vác*, márczius és április hónapokra; *Fényes Dávid, Nagy-Várad*, márczius és április hónapokra; *Czmór Vince, Szatmár*, márczius és április hónapokra; *Ormosy János, Budapest*, márczius és április hónapokra; *Kollár János, Kis-Szabadka*, márczius és április hónapokra; *Iván Géza, Budapest*, márczius és április hónapokra; *Szász István, Sz.-Kocsárd*, márczius és április hónapokra; *Gottlieb József, Sz.-Somló*, márczius és április hónapokra; *Libertinyi Sámuel, Pálfalva*, márczius és április hónapokra; *Aradi Ferencz, Ujpest*, márczius és április hónapokra; *Marton József, N-Németégyháza*, márczius és április hónapokra; *Mandák János, Budapest*, márczius és április hónapokra; *Ozsvald Mihály, Misulinovac*, április és május hónapokra; *Csordás János, Szolnok*, április és május hónapokra; *Bauer Ferencz, Magyar-Bél*, május óra; *Süli Pál, Szeged*, május óra; *Huber Ede, Felső-Nyék*, május óra; *Gergely János, Losonc*, május óra; *Habsó János, Hiznyóvíz*, április, május és június hónapokra; *Sarneczky Vilmos, Szepsi*, április, május és június hónapokra; *Soltész József, Kis Röcze*, április, május és június hónapokra; *Darás László, Száravám*, április, május és június hónapokra; *Zs. Nagy János, Macs*, április, május és június hónapokra; *Für Vilmos, Fogaras*, május és június hónapokra; *Hegedüs Gergely, Budapest*, április, május, június és július hónapokra könyveltük, főlősleg 56 fillér.

Laptulajdonos: benedekfalvi Luby Gyula.

Felelős szerkesztő: Balassa Antal